

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Економічний факультет

Кафедра фінансів і кредиту

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

"Фінанси підприємств"

обов'язкова

Освітньо-професійна програма:	Фінанси, банківська справа та страхування
Спеціальність:	072 Фінанси, банківська справа та страхування
Галузь знань:	07 «Управління і адміністрування»
Рівень вищої освіти:	перший (бакалаврський)
Факультет:	економічний
Мова навчання:	українська
Розробники:	Марусяк Н. Л., доцент кафедри фінансів і кредиту, к.е.н., доцент
Профайл викладача:	http://econom.chnu.edu.ua/kafedry-ekonomichnogo-fakultetu/kafedra-finansiv-i-kredytu/kolektyv-kafedry-finansiv-i-kredytv/marusyak-nataliya-leonidivna
Контактний тел.:	+380502905864
E-mail:	n.marusyak@chnu.edu.ua
Сторінка курсу в Moodle:	http://e-learning.econom.chnu.edu.ua/course/view.php?id=269
Консультації:	он-лайн консультації - згідно з графіком очні консультації – за попередньою домовленістю

1. Анотація навчальної дисципліни. Навчальна дисципліна «Фінанси підприємств» належить до обов'язкових освітніх компонент освітньо-професійної програми «Фінанси, банківська справа та страхування» спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування». Після завершення засвоєння змісту дисципліни здобувачі отримають базові фундаментальні знання з фінансів підприємств і набудуть відповідних фахових компетентностей для розв'язання складних спеціалізованих завдань і практичних проблем у ході професійної діяльності.

2. Мета навчальної дисципліни - сформувати базові знання з теорії і практики фінансових відносин та фінансового механізму підприємств, організації фінансової роботи на підприємстві для забезпечення його ефективного функціонування та розвитку в сучасному динамічному середовищі.

3. Пререквізити. Навчальні дисципліни, обов'язкові для вивчення здобувачем вищої освіти до початку роботи над курсом «Фінанси підприємств», - це «Вступ у спеціальність», «Мікроекономіка», «Фінанси», «Банківська система». Вивчення дисципліни «Фінанси підприємств» є основою для засвоєння обов'язкових дисциплін «Бухгалтерський фінансовий облік», «Податкова система», «Фінансовий аналіз», «Фінансування малого бізнесу та стартапів», «Фінансова діяльність суб'єктів господарювання» а також є підґрунтям для виконання курсової роботи.

4. Результати навчання. Відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» (освітня програма «Фінанси, банківська справа та страхування») вивчення дисципліни «Фінанси підприємств» сприяє формуванню наступних компетентностей і програмних результатів навчання:

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в ході професійної діяльності в галузі фінансів, банківської справи та страхування або в процесі навчання, що передбачає застосування окремих методів і положень фінансової науки та характеризується невизначеністю умов і необхідністю врахування комплексу вимог здійснення професійної та навчальної діяльності.

Загальні та фахові компетентності:

ЗК02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК08. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК11. Здатність спілкуватися з представниками інших професій груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

СК01. Здатність досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макро- та мікроекономічного аналізу, оцінювати сучасні економічні явища.

СК02. Розуміння особливостей функціонування сучасних світових і національних фінансових систем та їх структури.

СК03. Здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).

СК07. Здатність складати та аналізувати фінансову звітність.

СК10. Здатність визначати, обґрунтовувати та брати відповідальність за професійні рішення.

СК11. Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку.

Програмні результати навчання:

ПР01. Знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем.

ПР02. Знати і розуміти теоретичні основи та принципи фінансової науки, особливості функціонування фінансових систем.

ПР03. Визначати особливості функціонування сучасних світових і національних фінансових систем та їх структури.

- ПР04. Знати механізм функціонування державних фінансів, у т.ч. бюджетної та податкової систем, фінансів суб'єктів господарювання, фінансів домогосподарств, фінансових ринків, банківської системи та страхування.
- ПР05. Володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).
- ПР07. Розуміти принципи, методи та інструменти державного та ринкового регулювання діяльності в сфері фінансів, банківської справи та страхування.
- ПР10. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання економічних даних, збирати та аналізувати необхідну фінансову інформацію, розраховувати показники, що характеризують стан фінансових систем.
- ПР14. Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик фінансових систем, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.
- ПР16. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань і змістовно інтерпретувати отримані результати.
- ПР20. Виконувати функціональні обов'язки в групі, пропонувати обґрунтовані фінансові рішення.
- ПР21. Розуміти вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави.
- ПР23. Визначати досягнення та ідентифікувати цінності суспільства на основі розуміння місця предметної області у загальній системі знань, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	змістових модулів	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	III	VI	4	120	2	30	30	-	-	60	-	Екзамен
Заочна	III	VI	4	120	2	8	8	-	-	104	-	Екзамен

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усьо- го	у тому числі					усьо- го	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
Змістовий модуль 1. Теоретичні та організаційні основи фінансів підприємств												
Тема 1.Основи фінансів підприємств Мета: розуміти суть і функції фінансів підприємств, їх фінансовий механізм, значення фінансової інклюзії для розвитку підприємств; давати характеристику фінансовим відносинам та фінансовим ресурсам підприємств; знати	10	4	2	-	-	6	10	1		-	-	9

принципи організації фінансів підприємств												
Тема 2. Організація грошових розрахунків на підприємстві Мета: розуміти принципи організації грошових розрахунків на підприємстві та значення розрахунково-платіжної та касової дисципліни; знати форми здійснення безготівкових розрахунків у господарському обігу	10	2	2			6	10	-	1			9
Тема 3. Грошові надходження підприємств Мета: давати характеристику складу грошових надходжень підприємств; розуміти принципи ціноутворення на підприємстві; знати порядок планування доходу від операційної діяльності; вміти розраховувати різні види цін	10	2	2			6	10	1	1			8
Тема 4. Фінансове забезпечення відтворення основних засобів Мета: розуміти суть основного капіталу підприємства; знати його складові елементи та особливості відтворення; вміти визначати суму амортизаційних відрахувань та розраховувати показники стану та ефективності використання основних засобів	12	4	4			4	12	1	1			10
Тема 5. Формування та використання оборотного капіталу підприємства Мета: розуміти суть оборотного капіталу, особливості його кругообігу; знати порядок встановлення оптимальної потреби в оборотному капіталі та вміти розраховувати показники ефективності його використання	10	2	4			4	10	1	1			8

Разом за змістовим модулем 1	52	14	14			24	52	4	4			44
Змістовий модуль 2. Фінансові аспекти функціонування підприємств												
Тема 6. Формування та розподіл прибутку підприємства Мета: розуміти економічний зміст прибутку та його функції; знати порядок формування, розподілу та використання прибутку; вміти розрахувати прибутковість підприємства	10	4	4	-	-	2	10	1	-	-	-	9
Тема 7. Оподаткування підприємства Мета: розуміти суть та призначення системи оподаткування підприємств, вплив податків на їх діяльність; знати види податків і зборів та механізм їх справляння підприємствами	12	2	2	-	-	8	12	-	1	-	-	11
Тема 8. Кредитування підприємств Мета: розуміти сутність та функції кредиту, необхідність залучення коштів підприємствами; знати форми та види кредитів, що залучають підприємства	12	2	2	-	-	8	12	1	1	-	-	10
Тема 9. Оцінка фінансового стану підприємства Мета: розуміти необхідність, значення та завдання оцінки фінансового стану підприємства; знати показники, що характеризують фінансовий стан підприємства та вміти їх розраховувати та робити аналітичні висновки	12	2	4	-	-	6	12	1	1	-	-	10
Тема 10. Фінансове планування на підприємствах Мета: розуміти зміст та завдання фінансового планування; знати принципи та методи фінансового планування та вміти використовувати їх у практичній ситуації	10	4	2	-	-	4	10	1	1	-	-	8

Тема 11. Фінансова санація підприємства Мета: розуміти причини виникнення фінансової кризи на підприємстві та зміст фінансової санації; давати характеристику джерелам фінансової санації; знати порядок її проведення на підприємстві	12	2	2	-	-	8	12	-	-	-	-	12
Разом за змістовим модулем 2	68	16	16	-	-	36	68	4	4	-	-	60
Разом годин	120	30	30	-	-	60	120	8	8	-	-	104

5.3. Зміст завдань для самостійної роботи*

№ п/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна ф.н.	заочна ф.н.
1	Тема: Основи фінансів підприємств 1. Фінанси підприємств як основа фінансів суспільства 2. Внутрішні і зовнішні джерела формування фінансових ресурсів 3. Еволюція організаційно-правових форм та їх вплив на організацію фінансів підприємства. 4. Інституціональне забезпечення діяльності суб'єктів господарювання. 5. Капітал підприємств різних організаційно-правових форм і джерела його формування.	6	9
2	Тема: Організація грошових розрахунків на підприємстві 1. Розрахунки із застосуванням платіжних доручень і платіжних вимог-доручень. 2. Розрахункові чеки та їх використання. 3. Розрахунки акредитивами: особливості та практичне застосування. 4. Особливості розрахунків в електронних системах типу «клієнт-банк». 5. Вексельна форма розрахунків та її використання на підприємствах. 6. Платіжна система в Україні: проблеми та розвиток доступності для контрагентів. 7. Факторингові послуги в Україні: сучасний стан і перспективи розвитку.	6	9
3	Тема: Грошові надходження підприємств 1. Особливості формування доходу за використання різних видів і форм розрахунків. 2. Сучасні аспекти ціноутворення на підприємстві. 3. Проблемні аспекти формування доходів від операційної діяльності підприємства. 4. Формування доходів від фінансових операцій та участі в капіталі інших підприємств. 5. Планування доходу з урахуванням специфіки продукції. 6. Цінові фактори формування доходу від реалізації продукції.	6	8
4	Тема: Фінансове забезпечення відтворення основних засобів 1. Процес відтворення основних виробничих засобів за умов ринкової економіки.	4	10

	2. Законодавчі основи формування амортизаційного капіталу підприємства. 3. Порівняльна характеристика ефективності методів нарахування амортизаційних відрахувань. 4. Лізинг і його роль у відтворенні основних виробничих засобів. 5. Фінансове забезпечення відтворення основних засобів у окремих галузях економіки України.		
5	Тема: Формування і використання оборотного капіталу підприємства 1. Кругообіг оборотного капіталу як основа його функціонування. 2. Власні джерела формування оборотного капіталу, їх значення. 3. Формування оборотного капіталу за рахунок позикових джерел. 4. Вплив розміщення оборотного капіталу на фінансовий стан підприємства. 5. Напрямки покращення ефективності використання оборотного капіталу. 6. Способи прискорення оборотності оборотного капіталу.	4	8
6	Тема: Формування та розподіл прибутку підприємства 1. Методи планування прибутку. 2. Вплив виробничої собівартості продукції на величину прибутку підприємства. 3. Методика визначення прибутку від операційної діяльності підприємства. 4. Склад операційних витрат та їх вплив на величину операційного прибутку підприємства. 5. Неопераційні витрати підприємства та їх вплив на прибуток підприємства. 6. Метод прямого рахунку як метод визначення величини прибутку підприємства. 7. Особливості аналітичного методу розрахунку операційного прибутку.	2	9
7	Тема: Оподаткування підприємств 1. Вплив податку на додану вартість на діяльність підприємств. 2. Акцизний податок: практичні аспекти сплати. 3. Механізм сплати митних платежів для підприємств. 4. Механізм сплати податку на прибуток підприємствами. 5. Роль підприємства у сплаті податку на доходи фізичних осіб. 6. Рентні платежі та їх особливості. 7. Екологічне оподаткування для підприємств. 8. Податок на майно: особливості м. Чернівці. 9. Єдиний податок: механізм сплати підприємствами. 10. Місцеві збори.	8	11
8	Тема: Кредитування підприємств 1. Характеристика сучасних доступних програм кредитування підприємств провідними банками 2. Оцінка ефективності використання позикових ресурсів на підприємстві. 3. Система показників підприємства, що характеризує його платоспроможність. 4. Надання кредиту на умовах договору факторингу. 5. Визначення потреби підприємства у кредитних ресурсах.	8	10
9	Тема: Оцінка фінансового стану підприємства 1. Фінансова звітність як основа визначення фінансового стану підприємства.	6	10

	2. Оцінка майнового стану підприємства. 3. Вплив формування та використання капіталу на фінансовий стан підприємства. 4. Оцінка ефективності політики фінансування підприємства. 5. Аналіз дебіторської та кредиторської заборгованості підприємства. 6. Методика визначення ліквідності підприємства. 7. Фінансова стійкість підприємства та методи її визначення. 8. Аналіз ділової активності підприємства. 9. Оцінка фінансової результативності підприємства.		
10	Тема: Фінансове планування на підприємстві 1. Перспективне фінансове планування та розробка фінансової стратегії підприємства. 2. Контроль за виконанням поточного фінансового плану. 3. Необхідність фінансового планування для підприємств та його види. 4. Реалії фінансового планування та прогнозування на вітчизняних підприємствах. 5. Особливості фінансового планування для малих, середніх та великих підприємств. 6. Особливості поточного фінансового планування. 7. Особливості оперативного фінансового планування на вітчизняних підприємствах. 8. Бюджетування як вид фінансового планування.	4	8
11	Тема: Фінансова санація підприємств 1. Причини неплатоспроможності підприємств. 2. Методи встановлення банкрутства підприємства. 3. Оцінка ймовірності банкрутства підприємства. 4. Оцінка санаційної спроможності підприємства. 5. Законодавчі основи проведення фінансового оздоровлення підприємств-банкрутів.	6	12

*Самостійна робота студентів з дисципліни «Фінанси підприємств» направлена на узагальнення, засвоєння і закріплення знань та включає такі види робіт, як опрацювання лекційного матеріалу, рекомендованої літератури, підготовку до практичних занять, розгляд питань, які виносились на самостійне вивчення, вирішення практичних ситуацій.

6. Методи навчання, форми та методи оцінювання

Методи навчання:

- вербальні методи (лекція, дискусія, бесіда, пояснення, консультація тощо);
- практичні методи (практичні роботи);
- наочні методи (презентації, ілюстрації тощо);
- робота з інформаційними ресурсами: з навчально-методичною, науковою, законодавчо-нормативною літературою та інтернет-ресурсами;
- комп'ютерні засоби навчання (онлайн курси – ресурси, web-конференції, вебіари тощо);
- самостійна робота над індивідуальним завданням або за програмою навчальної дисципліни;
- дистанційне навчання з використанням відповідних онлайн-платформ.

Форми та методи оцінювання:

- усне опитування;
- письмове опитування;
- тестування;
- презентація і захист результатів виконаних завдань і досліджень;
- аналітичні звіти, тези доповідей, статті;

- розв'язування практичних ситуацій;
- тестування;
- підсумковий контроль – екзамен.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Дедлайни та перескладання. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається з дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний, участь у конференції, студентській олімпіаді тощо).

Академічна доброчесність. Здобувачі повинні самостійно виконувати навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю результатів навчання. В разі використання чужих ідей, розробок, тверджень, обов'язковим є посилання на джерела інформації. Списування під час контрольних заходів має наслідком отримання незадовільної оцінки за відповідний вид роботи.

Відвідування занять. Відвідування занять - обов'язкова умова виконання навчального плану дисципліни. За відсутності здобувача на практичному занятті він втрачає можливість отримати бали як результат його оцінювання по конкретній темі. Форми навчання визначені затвердженим графіком освітнього процесу Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

Критерії оцінювання:

при усних відповідях: повнота розкриття питання; логіка викладання матеріалу; використання різноманітних (у тому числі іноземною мовою) джерел інформації; аналітичні міркування, уміння робити порівняння, висновки; уміння аналізувати теоретичні проблеми з урахуванням світової та вітчизняної практики;

при виконанні письмових завдань: повнота розкриття питання, аргументованість і логіка викладення матеріалу, використання різноманітних джерел, законодавчих актів, прикладів і фактичного матеріалу тощо; цілісність, системність, логічність, уміння формулювати висновки; акуратність оформлення письмової роботи.

Вищими балами оцінюється самостійний обґрунтований погляд здобувача щодо конкретної практичної ситуації або проблеми.

Максимальна кількість балів, яку здобувач може отримати в процесі вивчення дисципліни протягом семестру, становить 100 балів, з яких 60 балів здобувач набирає при поточних видах контролю і 40 балів – у процесі підсумкового виду контролю (заліку, екзамену).

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	оцінка (бали)	пояснення за розширеною шкалою
відмінно	A (90 – 100)	відмінно
добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
незадовільно	FX (35-49)	незадовільно (з можливістю повторного складання)
	F (1-34)	незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)

Максимальна оцінка знань здобувача під час навчальних занять за кожну тему наведена в таблиці.

Розподіл балів, які отримують здобувачі:

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)											Кількість балів (екзамен)	Сумарна кількість балів
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2							
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11		
5	5	6	6	6	6	6	5	5	5	5	40	100

T1, T2 ... T11– теми змістових модулів.

Максимальна кількість балів складає: за перший модуль – 28 бали, за другий модуль – 32 балів (разом – 60 балів).

З навчальної дисципліни «Фінанси підприємств» проводиться екзамен в обсязі навчального матеріалу, визначеного робочою програмою дисципліни і в терміни, передбачені графіком освітнього процесу. У випадку отримання менше 50 балів за результатами загального підсумкового контролю, здобувач обов'язково здійснює перескладання для ліквідації академічної заборгованості.

Екзаменаційний білет містить 4 завдання: теоретичне питання з дисципліни, тестові завдання, глосарій, практичне завдання.

У 40 балів, що можливо отримати екзамені, входить: 1 теоретичне питання (14 балів), 4 тести - по 1,5 балу (сумарно 6), визначення 5 термінів - по 1,4 бали (сумарно 7 балів), практичне завдання (13 балів).

14 балів ставиться за повне розкриття теоретичного питання. У випадку неповної відповіді зберігається відсоткове відношення розкриття відповіді та бального оцінювання. 13 балів ставиться за повний розв'язок практичного завдання. Якщо розв'язок є неповним зберігається відсоткове відношення бального оцінювання відповідно до його повноти.

Після підготовки студентами конспекту відповіді, розв'язання тестів та практичного завдання відбувається його усна відповідь викладачеві. В процесі цього студентів можуть бути задані додаткові питання.

Також екзамен може бути проведений у письмовій формі.

7. Рекомендована література - основна

1. Аранчій В. І., Чумак В. Д., Бражнік Л. В. Фінанси підприємств: навч. посіб. 2-ге видання, розшир. і допов. 2018. Полтава: РВ ПДАА. 350 с.
2. Бедринєць М. Д., Довгань Л. П. Фінанси підприємств навч. посіб. К. : Центр учбової літератури, 2018. 292 с.
3. Венгер В.В. Фінанси: навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 432 с.
4. Гриньова В. М., Коюда В. О. Фінанси підприємств: навч. посіб. 3-тє вид., стереотип. К.: Знання-Прес, 2006. 423 с.
5. Кремень О.І., Кремень В.М. Фінанси: навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 416 с.
6. Марусяк Н.Л. Фінанси підприємств. *Фінанси, банківська справа та страхування. Корпоративні фінанси та фінансове посередництво* : підручник для бакалаврів / за ред. проф. П.О. Нікіфорова, доц. Н.А. Бак. Чернівці, 2019. С. 11-62.
7. Марусяк Н.Л. Фінанси підприємства: навч. посібник. Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2019. 132с.
8. Непочатенко О.О. Фінанси підприємств: підручник. К.: ЦУЛ, 2019. 504 с.
9. Тарасенко І. О., Любенко Н. М. Фінанси підприємств: підручник. К. : КНУТД, 2015. 360 с.
10. Фінанси підприємств: метод. вказ. / Укл. Н. Л. Марусяк, М.Г. Марич. Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2022. 72с.
11. Фінанси підприємств: навч. посібник / за ред. Г. Я. Аніловської, І. Б. Висоцької. Львів: ЛьвДУВС, 2018. 440 с.
12. Ярошевич Н. Б. Фінанси підприємств. Практикум. навч. посіб. Львів: Вид-во львівської політехніки, 2009. 308 с.

8. Інформаційні ресурси

Офіційні сайти органів державного управління України:

1. Державна податкова служба України - <https://tax.gov.ua/>
2. Державна служба статистики України – <http://www.ukrstat.gov.ua/>
3. Кабінет Міністрів України – [http:// www.kmu.gov.ua](http://www.kmu.gov.ua)
4. Міністерство економіки України – <http://www.me.gov.ua>
5. Міністерство фінансів України – <http://www.minfin.gov.ua>
6. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку України - www.nssmc.gov.ua

7. Національний банк України – [http:// www.nbu.gov.ua](http://www.nbu.gov.ua)
8. Фонд державного майна України – <http://www.spfu.gov.ua/>

Офіційні сайти міжнародних фінансових організацій:

1. Всесвітня торговельна організація (WTO) — <http://www.wto.org/>
2. Організація економічної співпраці та розвитку (OECD) <http://www.oecd.org/>
3. Європейський банк реконструкції і розвитку — <http://www.ebrd.com/>
4. Європейський інвестиційний банк — <http://www.eib.org/>
5. Міжнародний валютний фонд — <http://www.imf.org/>

Офіційні сайти науково-дослідних інститутів і центрів, пошукових систем:

1. База українського законодавства в Інтернет – www.lawukraine.com
2. Інститут глобальних стратегій – www.igls.com.ua
3. Інформаційний сервер про Україну – www.uazone.net
4. Консорціум економічних досліджень – www.eurasia.org/eerc/kyiv/EERC
5. Український центр економічних і політичних досліджень ім. О. Разумкова – www.ucps.org

Офіційні сайти наукових і електронних бібліотек в Україні:

1. Електронна бібліотека – www.lib.com.ua
2. Електронна бібліотека Львівської комерційної академії – www.dev.lac.lviv.ua/lib
3. Дніпропетровська обласна наукова бібліотека – www.lib.dp.ua
4. Львівська електронна бібліотека ім. В. Стефаника – www.lsl.lviv.ua
5. Наукова бібліотека Донецького національного університету – <http://library.dongu.donetsk.ua/>
6. Наукова бібліотека ім. Максимовича – www.lib-gw.univ.kiev.ua
7. Наукова бібліотека Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича - <http://library.chnu.edu.ua/index.php?page=ua>
8. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського – www.nbuv.gov.ua
9. Національна парламентська бібліотека – www.alpha.rada.kiev.ua
10. Одеська державна наукова бібліотека ім. М. Горького – www.ognb.odessa.ua